

Podstawowe dane osobowe recenzenta**Prof. dr hab. Barbara Gruberné-Bernacka****Sztuki muzyczne , dyscyplina artystyczna rytmika i taniec**

Warszawa, dnia 28 sierpnia 2019

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, pismo z dnia 2019-06-05 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. Z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art.14 ust.2 pkt. 2)

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dnia 10 lipca 2012 roku w sprawie:

- wszczęcia na wniosek Pani mgr Anny Kokocińskiej przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej rytmika i taniec
- wyznaczenia recenzenta

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki ((Dz.U. Nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U.nr 164, poz.1365, ust. 1, 3) iż Rada Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi posiada uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych.

Do przekazanego mi przez Dziekanat Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi pisma Dziekana dr hab. Prof. AM Ewy Kowalskiej-Zajęc, została dołączona następująca dokumentacja:

- dzieło artystyczne mgr Anny Kokocińskiej *Interpretacja ruchowa ARBOR COSMICA Andrzeja Panufnika* zarejestrowane na nośniku elektronicznym
- opis dzieła stanowiący łącznie rozprawę pod tytułem *Interpretacja ruchowa ARBOR COSMICA Andrzeja Panufnika w kontekście cech jego języka kompozytorskiego*
- dokumentacja do wniosku mgr Anny Kokocińskiej o wszczęcie przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych

Podstawowe dane o Kandydacie

Pani mgr Anna Kokocińska w latach 2003-2008 studiowała w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Rytmiki .

Uczelnię tę - uzyskując 27 czerwca 2008 roku dyplom magistra sztuki - ukończyła z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem.

Ponadto w latach 2007-2010 swoje wykształcenie zawodowe uzupełniała w Królewskiej Akademii Muzycznej w Sztokholmie (2007 r - stypendium naukowe).

Annę Kokocińską cechuje nieustanne dążenie do uzyskania perfekcji w obranej specjalności Świadectwem tegoż jest jej udział w starannie wybieranych kursach i warsztatach jak: Biennale Tańca Współczesnego (Poznań, 2002), Międzynarodowe Warsztaty Tańca Współczesnego (Poznań 2003), Ogólnopolskie Warsztaty Tańca Współczesnego Bytom (2010), Międzynarodowa Konferencja Tańca Współczesnego i Festiwal Sztuki Tanecznej (Bytom 2010, 2011), Międzynarodowe Warsztaty Rytmiki HELLERAU (2004, 2005, 2012) , Ogólnopolskie Seminarium Rytmiki i Solfeżu Emila Jaques-Dalcroze'a (Katowice 2010). Warsztaty-Centrum Szkoleniowe Klanza - "Muzyczna pedagogika zabawy" (Poznań 2007)

Działalność artystyczno- pedagogiczna

Mgr Anna Kokocińska – po uzyskaniu dyplomu - (od dnia 01.10.2009) jak i obecnie jest zatrudniona na stanowisku asystenta na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Rytmiki Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu. Nabyte umiejętności zawodowe pozwalają jej na prowadzenie zajęć w zakresie rytmiki, choreografii, techniki ruchu, tańca ludowego, tańca historycznego, improwizacji fortepianowej, fortepianu, historii muzyki, kultury i sztuki, harmonii, kształcenia słuchu.

Mgr Anna Kokocińska legitymuje się sporym dorobkiem artystycznym. Jest autorką 18 choreografii prezentowanych podczas 16 koncertów, w tym 4 za granicą . Ponadto - jako członek zespołu wykonawców - brała udział w 18 koncertach, w tym 7- krotnie w prezentacjach solowych. Autorskie dzieła Anny Kokocińskiej były pozytywnie oceniane przez krytykę! - świadczy to o jej niecodziennym talencie choreograficznym jak i umiejętności pracy z zespołem. Tymi zaletami Doktorantka wykazała się wspierając studentki przy tworzeniu 11 prac dyplomowych w zakresie choreografii muzyki.

Mgr Anna Kokocińska jest zainteresowana popularyzacją metody rytmiki. Świadczy o tym tematyka wygłaszanych przez nią referatów jak i prowadzonych w różnych środowiskach warsztatów.

Praca doktorska mgr Anny Kokocińskiej zatytułowana "*Interpretacja ruchowa ARBOR COSMICA Andrzeja Panufnika w kontekście cech jego języka kompozytorskiego*" składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Ocena dzieła artystycznego - spektaklu "ARBOR COSMICA Andrzeja Panufnika"

"Arbor Cosmica" to interesujące widowisko o czytelnej i dobrze zakomponowanej formie etiud zbiorowych przedstawiający efekty wykonanej pracy przez dziesięcio-osobową grupę studencką specjalności *rytmika* poznańskiej Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego. Praca nad przygotowaniem spektaklu trwała zaledwie około 12 miesięcy w zakresie lat 2012-2013. Dzieło zaprezentowano w dniu 29 stycznia 2014 roku w *Sali Wielkiej Centrum Kultury Zamek* w Poznaniu.

Spektakl jest rezultatem precyzyjnie nakreślonego procesu poszukiwania możliwości interpretacji ruchem prawdy zawartej w kompozycji Andrzeja Panufnika. Bardzo precyzyjna analiza formalna i rytmiczna sześciu wybranych Ewokacji (I-II-III oraz X-XI-XII) *Arbor Cosmica* stały się podstawą przełożenia mowy dźwięków na język ruchu. W mojej ocenie w komponowaniu ruchu inspiracją dla Autorki były w pewnym stopniu zarówno taniec współczesny jak i wówczas najczęściej stosowany przez pedagogów rytmiki rodzaj techniki zwanej *demi-classic*.

Analizując wartość artystyczną pracy Pani Anny Kokocińskiej – jestem zobowiązana do oceniania jej dzieła z perspektywy 6 minionych lat, a więc okoliczności i specyfiki tworzenia tzw. *choreografii muzyki* w okresie czasu dość odległym od obecnego i w oparciu o metodę, której ja nie akceptowałam!

Arbor cosmica (Drzewo kosmiczne)- 12 ewokacji na 12 instrumentów smyczkowych wyrosła z uwielbienia kompozytora do drzew, którym przypisywał magiczne właściwości. O genezie utworu sam tak pisał:

"Po dziś dzień zachwyca mnie i pokrzepia indywidualne piękno każdego drzewa, nieskończona mnogość kształtów i barw. Zawsze rozkoszuję się widokiem tańczących na wietrze gałęzi, wsłuchiwaniami się w śpiewne łkania i westchnienia albo szelestem liści szepczących swoje tajemnice. Piękno, harmonia, siła i ład to wartości estetyczne, które według mnie biorą się z kształtu i życia drzew. [...] Poza doznaniem estetycznym i zmysłową rozkoszą, jaką wywołuje we mnie ich widok, dotyk czy zapach, wydaje mi się, że wyczuwam nastrój i duszę, emanujące jakąś nieodgadnioną siłą."(Andrzej Panufnik "Panufnik o sobie," Warszawa 1990, s.356)

Powyższy tekst przytaczam dlatego, iż słuchając omawianego wyżej utworu, w mojej wyobraźni budzą się podobne refleksje, obrazy, skojarzenia. Ukazanie formy, rytmu, dynamiki - to zaledwie wstęp do stworzenia obrazu adekwatnego do dzieła Andrzeja Panufnika...

Ewokacja I

Nie widzę tu kosmicznego drzewa, ani też potężnego pnia i tańczących wokół niego gałęzi, a jedynie dramat przetrzebionego lasu i wijących się pędów roślin leśnego poszycia obok tworzących jeden rząd - kilku ocalalych drzew. Te dwie "postaci" uosabiają dwa plany muzyczne *Ewokacji I*: melodię i akompaniament. Realizacja dwóch planów - jak zaznacza Autorka - oparta jest na zasadzie dialogu jak i ścisłej relacji ruchowej między planami. Istotnie - ukazano dwa plany, ale istniejące obok siebie i jedynie sporadycznie się spotykające. Dialog niezauważalny! Dramatyczny charakter utworu ukazany perfekcyjnie. W ruchu interpretatorów widoczna jest bolesć i zmaganie się z przytłaczającym człowieka nieszczęściem.

Ewokacja II

Muzyka utrzymana w charakterze tanecznym, w miarę pogodnym, z nutką pewnej niepewności. W zamyśle Doktoranki interpretacja *Ewokacji II* przebiega w formie zabawy czterech dziewcząt z pełniącymi role quasi-skakanek taśmami elastycznymi. Pomysł trafiony. Pozwala na różnorakie

interakcje. Zabawy każdej postaci z osobna przeradzają się stopniowo we wspólną grę. Mimo iż rekwizyt nie został w pełni wykorzystany, dynamika działań nieco narasta. To co zaskakuje in minus to "martwe" pauzy pomiędzy realizacją poszczególnych segmentów utworu. Kończące każdy segment dźwięki Ewokacji II wprowadzają w stan duchowej "nieobecności". Następujące po nich pauzy powodują wstrzymanie ruchu wykonawczyń. Akcja kilkakrotnie zamiera. W oczach artystek pustka!

Pauza to czas na zastanowienie się nad tym co ma się dzieć dalej. Spojrzenia – właśnie dlatego, że tak drobne są niesłychanie ważne! Z pomocą wzroku komunikujemy się z innymi - tworzymy logiczny finał budowanego zdarzenia. W omawianym przypadku wykonawczynie świadomości takiej nie miały!

Ewokacja III

Forma trzyczęściowa : 3 segmenty 22-taktowe plus 4-ro taktowa koda. Utwór utrzymany w charakterze smutku, niepokoju. Rolę formotwórczą utworu spełniają tu dwie równorzędne warstwy: warstwa brzmieniowa akompaniamentu oraz kształtowana i rozwijana w sposób łagodny melodia. W interpretacji ruchowej segmenty 1 i 2 wykonują 2 solistki, w segmencie 3 dołącza do nich 6-osobowy zespół.

W III Ewokacji następuje wyraźne przenikanie się warstw brzmieniowych. Różnorakie chwytły rąk, okalanie ciała, wzajemne zależności dotyczące balansu, przekazywanie ciężaru to niektóre aktywności ciał wykonawców. Duet solistek jest niezwykle płynny, nacechowany wyrazistością, uosabia adekwatne do przebiegu muzyki stany emocjonalne.

Podkreślenie gradacji dynamicznej i silnego dramatyizmu 3 segmentu omawianej ewokacji zobrazowano zwiększeniem ilości wykonawców, zmianami w sposobie kształtowania ruchu, jak i odmienną organizacją grup wykonawców w przestrzeni scenicznej.

Całość zrealizowana idealnie wedle założeń Autorki i zgodnie z dokonaną analizą dzieła muzycznego. Jednak zastosowany tu język ruchu nie jest w stanie przekazać piękna i nieodkrytych treści *Arbor cosmica*.

Ewokacja X

Dynamiczna, motoryczna. W moim odczuciu choreografia muzyki tejże ewokacji wprowadza w stan przeczuwania niebezpieczeństwa. Szalone tempo działań dwóch niezależnych, sporadycznie zauważających się wzajem dwóch grup mówi o najwyższym stopniu ich duchowego i fizycznego zaangażowania. Przeciwwstawianie się temu co może nadejść wprowadza wszystkich w stan całkowitego wyczerpania. Ewokacja kończy się nagłym upadkiem wszystkich postaci.

Całość zrealizowana jest zgodnie z analizą formalną, rytmiczną i ekspresyjną utworu. Język ruchu, choć identyczny – podobny jak w dotąd omówionych ewokacjach - pozwolił na wyrażenie emocji zapisanych w dźwiękach *Ewokacji X*.

Ewokacja XI

Tu Autorka "choreografii muzyki" odważyła się na wprowadzenie odmiennego niż w realizacji poprzednich ewokacji języka ruchu. Bardzo dobrze zakomponowany, ukazując jednocześnie piękno samego gestu, autorka choreografii wprowadza widza w wy wpływający z muzyki klimat pełen melancholi i refleksji, wzbudzając nim ogromne poczucie przestrzeni i spokoju.

Ewokacja XII.

Dynamiczny, motoryczny - słowami Autorki interpretacji "logicznie zakomponowany krótki finał stanowi syntezę wszystkich części tworzących architekturę toku muzycznego *Arbor Cosmica*.

Faktura Tutii, stale rosnący wolumen brzmienia, gwałtowna narracja muzyczna pełna napięcia i emocji, kształtowana [...] przez powtarzające się formuły rytmiczne wykazujące ścisłą symetryczną budowę oraz regularność" w kompozycji ruchowej są ukazane z wielką starannością. Prowadzą do zwycięskiego finału.

Rozprawa doktorska Pani Anny Kokocińskiej zatytułowana "*Interpretacja ruchowa ARBOR COSMICA Andrzeja Panufnika w kontekście cech jego języka kompozytorskiego*" jest zapisem jej drogi poszukiwań określonych w tytule. Zdumiewający jest efekt 10-letniego okresu zdobywania przez nią nowych doświadczeń, wiedzy i umiejętności. Rozprawa doktorska jest niezaprzeczalnym tego udokumentowaniem.

Praca jest bardzo obszerna. Ogrom poruszanych zagadnień nakreślony jest w sposób przejrzysty i spójny. Na ponad 170 stronach Autorka porusza szereg istotnych tematów.

Oto one: - Życie twórcze Andrzeja Panufnika, jego język kompozytorski
- Interpretacja ruchowa utworów muzycznych w metodzie Emila Jaques-Dalcroze'a /pojęcie interpretacji, istota interpretacji ruchowej muzyki/
- *Arbor Cosmica* Andrzeja Panufnika w interpretacji ruchowej /Zagadnienia wstępne dotyczące okoliczności powstania utworu oraz jego interpretacji ruchowej. Opis realizacji ruchowej *Arbor Cosmica*/
- Uwagi końcowe. Bibliografia

Praca tworzona z pasją, rzetelnością, zapisana bardzo dobrym językiem. Podziwiam precyzję Autorki w opisie nie tylko analizy formalnej i rytmicznej analizowanego utworu /tu załączenia obszernego materiału muzycznego!/, ale i słownych objaśnień dotyczących interpretacji tegoż w realizacji ruchowej.

Koniecznym jest zwrócenie uwagi na fakt, iż Doktorantka wersję sceniczną *Arbor cosmica* stworzyła głównie w roku 2013, a więc krótko po ukończeniu studiów. Rozprawa pisemna powstała niedawno...? Mamy już rok 2019!!!

Od wspomnianego 29 stycznia 2014 roku obserwuję mgr Annę Kokocińską. Spotkałam ją zarówno podczas warsztatów w Hellerau (Drezno), konferencji w Poznaniu jak i obecnie w Katowicach. Anna Kokocińska skierowała swe kroki nie tylko w kierunku pedagogiki muzycznej, ale wielkim zainteresowaniem darzy i poznaje techniki tańca współczesnego. Obecnie z radością stwierdzam u niej bardzo wyraźny - wprost niewiarygodny! - rozwój pedagogiczno-artystyczny. Oceny spektaklu z dnia 29.01 roku 2014 dokonałam z perspektywy czasu, w którym powszechne było odmienne od obecnego podejście pedagogów rytmiki do interpretowania muzyki ruchem. Biorąc to pod uwagę stwierdzam, iż mimo niedoskonałości wynikających również z niewielkiego, zaledwie 3-letniego stażu pedagogiczno-artystycznego Doktorantki, jest godzien uznania.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Anny Kokocińskiej poprzez swą formę oraz twórczą treść artystyczną i edukacyjną stanowi spójną wypowiedź, iż jednym z najważniejszych elementów składających się na warsztat muzyka - pedagoga rytmiki jest umiejętność wyrażania poprzez ciało i ruch emocji zawartych w muzyce. Wielość poruszanych zjawisk jest nakreślony w sposób przejrzysty i spójny. Jej pasja i talent pedagogiczno-artystyczny sprawiły, iż nadrzędny cel – **wypracowanie w praktyce metody ułatwiającej pedagogowi rytmiki zdobycie umiejętności przekładania w świadomy sposób języka muzyki na język ciała i ruchu został osiągnięty!**

Tym samym mgr Anna Kokocińska przyczyniła się do rozwoju dyscypliny artystycznej przez nią reprezentowanej jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Prof. dr hab. Barbara Gruberné-Bernačka